

KAULI YA MAELEZO YA CHANJO

Chanjo ya COVID-19: Unachohitaji Kujua

Many Vaccine Information Statements are available in Swahili and other languages. See www.immunize.org/vis

Kauli nyingi za taarifa ya chanjo zinapatikana katika Kiswahili na lugha nyinginezo. Angalia www.immunize.org/vis

1. Je, kwa nini uchanjwe?

Chanjo ya COVID-19 inaweza kuzuia ugonjwa wa COVID-19. Chanjo inaweza kusaidia kupunguza makali ya ugonjwa wa COVID-19 ikiwa utakuwa mgonjwa.

COVID-19 husababishwa na virusi vya corona vinavyoitwa SARS-CoV-2 ambavyo husambaa haraka kutoka kwa mtu hadi mwingine. COVID-19 inaweza kusababisha ugonjwa mdogo hadi wa wastani unaodumu kwa siku chache tu, au ugonjwa mbaya unaohitaji kulazwa hospitalini, wagonjwa mahututi au kipumuaji cha kusaidia kupumua. COVID-19 inaweza kusababisha kifo.

Ikiwa mtu aliyeambukizwa ako na dalili, zinaweza kuonekana siku 2 hadi 14 baada ya kuambukizwa. Mtu yeyote anaweza kuwa na dalili dogo hadi mbaya sana.

- Dalili zinazoweza kutokea ni pamoja na joto kali au baridi, kohozi, kushindwa kupumua au kupumua kwa shida, uchovu (unyonge), maumivu ya misuli au mwili, maumivu ya kichwa, kupoteza ladha au harufu mpya, vidonda vya koo, kufungana mapua au mafua, kichefuchefu au kutapika, au kuendesha.
- Dalili mbaya zaidi zinaweza kujumuisha kupumua kwa shida, maumivu ya mara kwa mara au shinikizo kwenye kifua, kuchanganyikiwa kupya, kutoweza kuamka au kukaa macho, au ngozi hafifu, kijivu au samawati, midomo au kucha, kutegemea na rangi ya ngozi.

Watu wazima zaidi na watu walio na hali fulani za kiafya (kama vile ugonjwa wa moyo au mapafu au kisukari) wana uwezekano mkubwa wa kuugua sana kutokana na COVID-19.

2. Chanjo ya COVID-19

Chanjo ya COVID-19 iliyosasisiwa (Fomula ya 2023–2024) inapendekezwa kwa kila mtu aliye na umri wa miezi 6 na zaidi.

Chanjo ya COVID-19 kwa watoto wachanga na watoto wadogo miezi 6 hadi miaka 11 inapatikana kwenye Uidhinishaji wa Matumizi ya Dharura kutoka U. S. Food and Drug Administration (FDA). Tafadhali rejelea Majedwali ya Ukweli kwa Wapokezi na Watoa Utunzaji kwa maelezo zaidi.

Kwa watu walio na umri wa miaka 12 na zaidi, chanjo za COVID-19 zilizosasisiwa, zinazotengenezwa na ModernaTX, Inc. au Pfizer, Inc., zimeidhinishwa na FDA.

- **Kila mmoja aliye na umri wa 12 na zaidi** anafaa kupokea dozi 1 ya FDA-iliyoidhinishwa, chanjo iliyosasisiwa ya 2023–2024 ya COVID-19. Ikiwa umepokea chanjo ya COVID-19 hivi majuzi, unapaswa kusubiri angaa wiki 8 baada ya kipimo chako cha hivi majuzi ili kupata chanjo ya COVID-19 iliyosasisiwa ya 2023–2024.
- **Watu fulani ambao wana hali ya kiafya au wanaotumia dawa zinazoathiri mfumo wa kinga** wanaweza kupata dozi za ziada za chanjo ya COVID-19. Mtoa huduma wako wa afya anaweza kukushauri.

Baadhi ya watu wenye umri wa miaka 12 na zaidi wanaweza kupata chanjo tofauti ya COVID-19 inayoitwa Chanjo ya Novavax ya COVID-19, Adjuvanted (Fomula ya 2023–2024) badala yake. Chanjo hii inapatikana chini ya Uidhinishaji wa Matumizi ya Dharura kutoka FDA. Tafadhali rejelea Majedwali ya Ukweli kwa Wapokezi na Watoa Utunzaji kwa maelezo zaidi.

3. Zungumza na mtoa huduma za afya wako

Mwambie mtoa huduma ya chanjo wako ikiwa mtu anayepokea chanjo:

- Amekuwa na **mmenyuko wa mzio baada ya dozi ya awali ya chanjo ya COVID-19** au kiungo katika chanjo ya COVID-19, au ana mizio yoyote **kali, inayohatarisha maisha**
- Amekuwa na **myocarditis** (kuvimba kwa misuli ya moyo) au **pericarditis** (kuvimba kwa sehemu ya nje ya moyo)
- Amekuwa na **ugonjwa wa uvimbe wa mifumo mingi** (inayoitwa MIS-C kwa watoto na MIS-A kwa watu wazima)
- Ako na **mfumo dhaifu wa kinga**

Katika baadhi ya visa, mtoa huduma wako wa afya anaweza kuamua kuahirisha chanjo ya COVID-19 hadi ziara ya hapo baadaye.

U.S. Department of Health and Human Services
Centers for Disease Control and Prevention

Watu walio na magonjwa madogo, kama vile mafua, wanaweza kuchanjwa. Watu ambao ni wagonjwa kwa wastani au wagonjwa vibaya wanapaswa kwa kawaida kungojea hadi wapone. Watu walio na maambukizi ya sasa ya COVID-19 wanapaswa kusubiri kupata chanjo hadi watakapopona ugonjwa wao na kukomesha kutengwa.

Wajawazito walio na COVID-19 wako kwenye hatari kubwa ya ugonjwa mbaya. Chanjo ya COVID-19 inapendekezwa kwa watu ambao ni wajawazito, wanaonyonyesha, au wanaojaribu kupata mimba sasa, au ambao wanaweza kupata mimba katika siku zijazo.

Chanjo ya COVID-19 inaweza kutolewa wakati mmoja na chanjo nyingine.

4. Hatari za mmenyuko unaotokana na chanjo

- Maumivu, uvimbe, au wekundu unapodungwa sindano, joto kali, uchovu (unyonge), maumivu ya kichwa, baridi, maumivu ya misuli, maumivu ya viungo, kichefuchefu, kutapika na kuvimba kwa nodi za limfu kunaweza kutokea baada ya chanjo ya COVID-19.
- Myocarditis (kuvimba kwa misuli ya moyo) au pericarditis (kuvimba kwa sehemu ya nje ya moyo) vimeonekana mara chache baada ya chanjo ya COVID-19. Hatari hii imeonekana sana kwa wanaume walio na umri wa miaka 12 hadi 39. Uwezekano wa hatari hii kutokea ni wa chini.

Watu huzirai wakati mwingine baada ya taratibu za kimatibabu, ikiwemo kuchanjwa. Mwambie mtoa huduma wako ikiwa unahisi kizunguzungu au mabadiliko katika kuona kwako au kuhisi milio masikioni.

Kama ilivyo na dawa yoyote ile, kuna uwezekano mdogo sana kwa chanjo kusababisha mmenyuko mkali wa mzio, majeraha mengine mabaya, au kifo.

5. Vipi ikiwa kuna tatizo kubwa?

Mmenyuko wa mzio unaweza kutokea baada ya mtu aliyechanjwa kuondoka kwenye kliniki. Ikiwa utaona dalili za mmenyuko mkali wa mzio (mabaka, kuvimba uso na koo, matatizo ya kupumua, moyo kupiga haraka, kizunguzungu, au udhaifu), piga simu **9-1-1** na mtu huyo apelekwe kwenye hospitali iliyo karibu.

Tafuta matibabu mara moja ikiwa mtu aliyepokea chanjo anapata maumivu ya kifua, kushindwa kupumua, au

Swahili translation provided by Immunize.org

hisia za kuwa na mapigo ya moyo yanayodunda kwa kasi, kutetemeka au kudunda kwa moyo baada ya chanjo ya COVID-19. Hizi zinaweza kuwa dalili za myocarditis au pericarditis.

Kuhusu ishara zingine ambazo zinakupatia wasiwasi, pigia simu mtoa huduma za afya wako.

Athari mbaya zinapasa kuripotiwa kwa Mfumo wa Kuripoti Matukio Mabaya ya Chanjo (Vaccine Adverse Event Reporting System, VAERS). Mtoa huduma wako wa afya kwa kawaida ataandikisha ripoti hii, au unaweza kufanya hivyo mwenyewe. Tembelea tovuti ya VAERS katika www.vaers.hhs.gov au piga simu **1-800-822-7967**. VAERS ni ya kuripoti mizio pekee, na wafanyikazi wa VAERS hawapeani ushauri wa kimatibabu.

6. Mpango wa Hatua za Ufidiaji wa Majeraha

Mpango wa Hatua za Ufidiaji wa Majeraha (Countermeasures Injury Compensation Program, CICP) ni mpango wa serikali kuu ambao unaweza kusaidia kulipia gharama za uuguzi wa kimatibabu na and gharama nyingine mahususi za watu fulani ambao wamejeruhiwa vibaya sana na dawa fulani au chanjo, ikiwemo hii chanjo. Kwa jumla, madai yanafaa kuwasilishwa kwa CICP ndani ya mwaka mmoja (1) kutoka tarehe ya kupokea chanjo. Ili kujifunza zaidi kuhusu programu hii, tembelea tovuti ya programu katika www.hrsa.gov/cicp, au piga simu katika **1-855-266-2427**.

7. Je, ninawezaje kujifunza mengi zaidi?

- Muulize mtoa huduma wako wa afya.
- Piga simu kwa idara ya afya ya eneo au ya jimbo lako.
- Tembelea tovuti ya Food and Drug Administration (FDA) kwa Majedwali ya Ukweli kuhusu COVID-19, maingizo ya kifurushi, na maelezo ya ziada kwenye www.fda.gov/vaccines-blood-biologics/industry-biologics/coronavirus-covid-19-cber-regulated-biologics.
- Wasiliana na Vituo vya Kudhibiti na Kuzuia Magonjwa (Centers for Disease Control and Prevention, CDC):
 - Piga simu **1-800-232-4636 (1-800-CDC-INFO)** au
 - Tembelea tovuti ya chanjo ya COVID-19 ya CDC katika www.cdc.gov/coronavirus.

